Број 12. Нови Сад, у суботу 17. јануара 1920 Година II

„Застава“ излази сваки дан, осим понедељника и празника. Претплата је 240 круна на годину, 120 на пола, а 60 круна на четврт године. Претплатити се може бар на четврт године.

Поједини број 1 Круна.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Рукописи се шаљу на уредништво „Заставе“: Нови Сад, Ћурчинска ул. бр. 10. а претплату на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ћурчијска улиц број 16. Рукописи се не враћају.

Издавалац друштво „Рад“

Зграда у зраку.

(Србима свима и свуда.)

II.

Држим, да сам у прошлом чланку у главноме испунио оно, што ми је поверио средишњи одбор наше радикалне странке. Што је у овом другом чланку, нека буде мој лични додатак.

Вара се ко мисли, да нам треба да буде учитељ само оно, што је добро. И из зла се можемо многоме поучити. Ето на пр. и из овог југословенског покора могли би се такође многоме, врло многоме поучити.

Да видимо пре свега како је постало Југословенство. Било је и у ранијем добу и код нас и код Хрвата неколико списатеља који су у песми или чланку обележили Србе и Хрвате не само као браћу, него и као једно. Ово су биле песничке варнице о зближењу Срба и Хрвата. Али запалиле нису никога. Човеку се може и допасти занимљива мисао о оном што не постоји, али трчати за тим неће. Код нас и Хрвата било је у овом смислу речи, али о томе, да смо и са Словенцима један и исти народ, о том не само да није било никад до сада ни речи, него о томе тешко да је ико могао и сањати. То је било далеко и од Срба и Хрвата и Словенаца.

Југословенство букнуло је у овим нашим данима свом снагом, по свима нашим крајевима као готова и свршена ствар. Далеко од тога, да је поникла у народу. То би било немогуће. Народ још увек није ни сањао о томе. Народ је то само доцније читао у новинама или слушао од некога из своје интелигенције и чешао се по глави.

За време овога рата био је већи број српске, хрватске и словеначке интелигенције по страним земљама. Српска влада није могла да станује у Србији, она се бавила већином у Италији, и чланови њени имали су често посла у Паризу и другде. Чланови словеначке и хрватске интелигенције, који су морали живети ван своје земље, зближивали су се све јаче Србима, јер ништа већма не зближује, него заједничка невоља.

Но велика невоља не само што зближује, она доводи и на необичне мисли. Тако је та велика невоља притисла српску, словеначку и хрватску интелигенцију, која је била далеко од свог народа и народног даха. И само у оним и онаквим приликама могло је озбиљно понићи онакво начело, какво је — Југословенство.

Југословенство поникло је чисто из крила интелигенције, и захватило је само интелигенцију. Народна реч нити се чула, нити могла чути у оном комешају. Но интелигенција, којој су биле новине на расположењу натицале су се у томе, ко ће се већма одрећи свога и бити одушевљенији Југословен.

Рекао сам већ, како се упалио један део српске, хрватске и словеначке интелигенције. Она је живела далеко од свог народа и народног даха, и била у необичним, ванредним приликама. Други део интелигенције прикључио се тима, да се прикаже напредан, модеран, незатуцан. Код тих није било шпекулације. Али су и шпекуланти загрмели: Слава Југословенству! То су чинили нарочито онда, када је влада била југословенска, па су под фирмом Југословена лакше могли да дођу до звања и других угодности.

Када одузмемо оне, који су југословенску мисао прихватили, јер су се надали, да ће Југословенство бити уноснije од њиховог народног обележја, онда се може рећи ово: — Југословенство је била политичка болест једног дела интелигенције Срба, Хрвата и Словенаца. И то заразна болест. Зато је и захватила само интелигенцију, што беше у блиском додиру. Народ није захватила. Он је остао од те болести поштеђен. Кад је народ чуо, да траже од њега нека се одрече свог Српства, Хрватства, Словенаштва он није о том хтео ни да чује; и већином верује да у томе има замке.

Новине су у току овог покрета направиле биле читав покор. После оног великог рата и славне победе српског народа, брујало је само о Југословенству. Изгледало је већ да у целом свету и дрво и камен није друго него Југословен. И којима није ишло у главу, занемише и једва се ко усудио да каже што против.

Данас се многи већ трезне, али се устручавају, стиде, да то покажу. Зазорно им је да признаду, како су били на кривом путу. Ти сада ћуте и погурени остају где су. Многи под притиском остају где су. Боје се да им не замере они, који имају силу у рукама.

Из проучавања овога питања излази ово: Крајње је време да се излечичимо Југословенства, јер је оно још увек, ако не у нашим главама и нашој крви, а оно у нашој политици. То треба да престане. Не смемо даље трчати за оним што не постоји, и не може се сигурно и озбиљно радити док се то не расчисти. Каква је то држава и каква може то бити држава, у којој нису начисто: јесу ли они који живе у тој држави, један народ, или три народа. Јер од тога зависи у многоме састав државе и многе њене важне установе. И то је оно што нас гони да се што пре реши то питање. Овако како је данас, имамо само штете у сваком погледу.

А решити то питање није тешко. Историја нас учи, а то нас учи и овај југословенски покрет, да интелигенција сама не може ништа без народа, а најмање против народа. Српска, хрватска и словеначка интелигенција није требала почињати ову ствар и ићи тако далеко, док се није споразумела с народом. Она је и почела и свршавала ствар мимо народ, а чим је народ дознао за то, он је ту политику пригњечио. И овај случај

Подлистак.

Борбе између Срба и Турака

у XIV. веку до битке на Марици.

Пето предавање професора г. Велимира *Стефановића* на течају из српске историје, који је отворила Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња за чланице своје и за сваку ону Српкињу, коју историја свога народа интересира.

Поштоване Госпође и Госпођице!

Доказивати важност и корист историје посетницима нашег течаја мислио сам и мислим да је излишно. На што доказивати оно, у шта нико од нас не сумња? Сви ми знамо, да је прошлост верна учитељица у нашем животу. Али овом приликом ипак треба да се нагласи, да је у историји српскога народа особито пун поуке по нас онај нечувени српско-турски двобој, који је вођен у XIV. и XV. веку о српско или турско господство.

Немањићи су од мале жупаније раширили Србију у велику краљевину и царевину, свуда цењену. Та још оснивач ове славне српске династије, Стефан Немања, ствара пријатељство са највећим владарем свога времена, са царем Фридрихом Барбаросом. И док је са северозапада Балканског Полуострва Србија под мудром политиком Немањића нагло корачала напред, у исто време подизао се с југа из Мале Азије један народ којем је Историјска Судбина доделила злочиначку улогу, да сруши гордо здање подигнуто Немањићима. Тогрул бег, унук туркестанског емира, Селџука, на једно столеће пре Немање осваја Персију и Багдад, а калифа га предајући му политичку власт први назове султаном. И тако Тогрул бег, помоћник багдадског калифе, емир ал омра, — емир над емирима, постаде силним владарем. Турци Селџуковци, који су узели народно име по споменутом емиру Селџуку, после славне победе на Манзикерту год. 1071. заузимају Јерусалим, Сирију и Никеју, те близу беху Цариграду. Германо романски свет, који је водио крсташке ратове за ослобођење Христовог гроба од 1095— до 1204, место помоћи поколебао је и онај ауторитет Источног Римског Царства, који је оно добило у XI. веку с победама над Србима и Бугарима. Дубока је историјска занимљивост у томе, како су се српска и турска држава истовремено и нагло развијале према средишту Источног Римског Царства, а оно је стојећи између две све више пламтеће ватре у сваћи умирало.

Грозна монголска најезда разбила је концем XIII. века сасвим и Турке Селџуковце, пало је и њихово т. зв. Румсултанство у Коњи (Iconium). Улогу Турака Селџуковаца узеше у руке са куд и камо већом енергијом и способношћу Турци Османовци. Селџуковци и Османовци су сродна турска племена. Ертогрул иселивши се са малим бројем Турака из Туркестана у XIII. веку тумарао је по малој Азији, док његов син и наследник, Осман или Отман, основао је нову турску државу. То је тај велики Осман, по коме су се нова уједињена турска племена прозвала Османовцима, а турско царство и дан данас зове отоманским. То је тај велики Осман, који се прогласио за падишаха Османоваца и тиме уздигне знамење уједињивања у своме имену. Осман наликује на српског краља Милутина. Обојица они шире своје државе према Цариграду, а он је пропадао без престанка. Најопаснији непријатељи беху тада по Византију Срби и Турци.

Крајем XIII. века беше обична ствар тумарење турских четника по јужном балканском приморју. Шта више и насељавали су се по Источном Римском Царству и женивши се Гркињама покрстили би се, ово су т. зв. Турко-пули.

У то доба деси се, да јунак над јунацима, војвода Рожер де Флор, поведе синове сиромашне ал' поносите ратоборне властеле из Арагоније и Каталоније византијском цару Андронику II., да бој бије с Турцима. Мала беше ова војска, свега неколико хиљада, ал' силна беше по јунаштву. Ограничено нерасположење престолонаследника Михајла према Шпањолцима доведе до крвавих сукоба и на његово наређење био је убијен Рожер де Флор. Када овај црни глас дође до Каталонаца, обуставише бојеве са О-

који нам је данас пред очима, јасно је и несумњиво доказао, да интелигенција сама не може у политици ништа без народа, а најмање против народа.

J. T.

Жеље бачких Русина.

Док угледни син великог руског народа Бобрински предавањем приказује љубав велике Русије према Србији и српском народу; док наша браћа Срби загрлише и у помоћ притичу избеглој браћи нам из Русије, у исто време варе отров наши народни издајници, са којим су ради љубав народну према Српству и вери православној отровати.

Бивши аустро-мађарски најамници, пошто им у своје време не беше успело да нас помађаре а противу жеље народне радити морају, разасули су отров и прострли своје опасне мреже, које се распростиру од Крижеваца до Крстура, Куцуре у Бачкој, — у место да су од дана слободе коју нам Срби наша браћа извојеваше, радили на исповедању греха праотаца им, те да нас поведоше натраг нашој старој православној вери, а они употребљавају свету цркву за несавесне проповести, где су сигурни да их гњев народа стићи неће.

Жеља бачких Русина је, *да се ослободе језуита и да им се школе под надзор државни ставе*, али тако, да се нити Крижевњаци а нити Лабошевци до школа мешати не смеју и да им се деца светски образују а *нарочито забавишта да се одузму од нона, које су агенти језуита* и које, док попови шире несавесне пропаганде међу старцима, старице и децу нам у вртлог народне пропасти наводе.

Зна русински народ, где му је надлежност и где ће се у згодном часу наклонити; али нека се чувају несавесни попови ћорава посла, јер ће их одједном проклињање народа стићи и наћи ће се на улици. Нека се чувају, да народна права, свест и слободоумност врећају, јер ако им посао устраје, борићемо се свима средствима, док те народне издајнике не протерамо црвеној гарди у Будимпешту, где им се синови противу Славенства боре.

Свестан Русин.

Добровољачко питање у Новом Саду.

— Како се признају добровољцима јуначке жртве њихове. — Ко смета задовољење добровољаца. — Спекуланти пребирају добровољце. — Пред парламенат! -- Општи збор војвођанских добровољаца. —

(Глас из добровољачких редова.)

Прође већ и година дана, како се завршише тешке и крваве борбе, из којих изађосмо као победиоци. Исвуни се петвековни сан. А у његовом остварењу истакоше се, поред јуначне српске војске, *наши дични добровољци*, који већином повикоше из црног робља крвничког.

Да, прослављена је већ и годишњица нашег ослобођења и уједињења, а од обећаних награда тим дичним синовима нашега народа ни трага. Оно, истина, у општинама, у којима седе на управи искрени народни људи, који се не старају „само за себе", изашло се на сусрет добровољцима, те су колико-толико осигурани, да бар за прво и најкритичније време не морају гладовати са својим породицама. У таквим општинама добили су добровољци обећаних пет хектара земље, па понегде готово засејано, а по негде зрно за усев, а и за исхрану до нове жетве.

А Новосађани?!

Стидно је и рећи: Нови Сад, Атина Српства, из чије се средине бележи око 500 дичних српских осветника, даде им до сада пуна кола обећања и ништа више, ма да у Новом Саду постоји некакав Централни Управни Одбор Добровољачки на челу са својим председником, чије смо име већ толико пута прочитали у нашим месним јавним гласилима, где позива добровољце да се пријављују за неке службе, нарочито пандурске, којима се смиловао градски сенат, да их награди за њихову жртву, принету на олтар слободе златне. И тај Одбор једва је ишчупао за око 120 својих чланова *голо земљиште* од славне градске Управе.

Дични Нови Саде, Атино Српства, заједно са начелником града и сенатом, зар се тако награђују борци за слободу?! Није ли те стид?! Зар да и једна најзабаченија општина покаже више осећаја и љубави према тим мученицима и осветницима народним?! Али да, и у најзабаченијим општинама мање је лихвара и дерикожа, који за вођење бриге о себи дају масне залогаје. Стога ти, дико наша, и не стигнеш да бригу и рачуна водиш о онима, који су то крваво заслужили.

Читали смо већ толико министарских наређења, којима се наређује да се потребитим добровољцима изађе на сусрет у најпотребнијем, а сваки добро зна, да је брза помоћ двострука помоћ. Али папир трпи, на њему се могу ређати министарске наредбе једна за другом, кад их нико ни у што не зарезује.

Но то је само код наредаба оне природе, које иду у прилог *јадном народу*, а изађе ли само каква, па ма и од два реда, где се *права народна укидају или сужавају*, то је већ друга ствар. За такову и г. градски начелник са правима великог жупана и његов славни сенат траже дупле наочари, да им се случајно не би што омакло. А ти, јадна рајо, грцај и трпи, оплакуј оне свете жртве, које падоше у борби за слободу.

Па ко су ти добровољци?! Зашто су тако стали и траже помоћи?!

То је **црна сиротиња**, која свуда стиже, где треба подметнути леђа и обнажити прса. А газда је међу њима мало. Јер су газде и богатуни имали чега ради штедети своје животе, а сиромах је ишао са светом вером, да ће и њему, или бар дечици његовој, у слободи сијнути лепши дани будућности.

И обећано му је. Но ко је тај, који спречава да се то свето, то заветно обећање највише власти, нашега витешкога Вођа, у дело приведе?!

То вам је *данашња скроз незаконита и трула влада*! Да, она сама главом, она гази највећу народну светињу: закон. Она измишља којекакве куке и вериге и ствара огорчење у народу, а *тиме гони огорчени народ у бољшевике*. Између осталих кука и верига угледала је света и уредба, којом би се имала већ и *одузети* од неких добровољаца крваво заслужена, али још не добивена обећана земља, а то је, да се трговцима и занатлијама даду бескаматни кредити на дуги рок, а ратару земља. Дакле сада нас пребирају као гњиле крушке, а када бесмо у борбеном ланцу, тада бесмо сви једнаки, и тада нам је *свима једнако обећано*. Но зар Прибичевић и Кораћ, који данас ведре и облаче у том смислу, знају, шта је то борбени ланац? Та они све време рата проведоше, ако не баш под скутом самога Тисе, а оно под скутом његових улизица и пришипетаља. Тим је жалосније, да борцима за слободу кукавице капу кроје!

Па лепо, велеможна и паметна господо, како знадосте у уредби предвидети, да земљу треба дати земљораднику, а не превидесте ту оне своје пријатеље и придворице, шпекуланте, лихваре и извозничаре, који за време, док смо ми крвљу својом ослобађали од тирана ову свету стопу, на којој данас имамо права да уживамо, *сабише милијоне* у роби по својим болтама и магазама, а поред тога још уживају и салашеве од по 3—400 јутара земље?! Но ко би у њих дирнуо, дирнуо би у зољино гнездо. Знате ви врло добро, да се помоћу таквих и ви држите на мекшим министарским фотељама, а када бисте их увредили, не би вам више били одани.

А јадни добровољац, трговац и занатлија, па чак и чиновник и просветни радник, који је из рова дошао пун костобоље, са плућном или другом каквом неизлечивом болешћу, не сме уживати поред свога занимања, које и није више у стању радити онако, као пре, услед ратних последица, оних злехудих пет хектара земље, која би му бар донекле омогућила мало-мало безбрижнији живот, па чак и то, да би могао својој несносној бољци лека потражити. Не! То данашња господа самодржци и диктатори не знају!

Толико на уредбу, коју нам је неки дан прочитао г. градски начелник новосадски са правима великог жупана.

А доћи ће дан, када ће добровољци, окупљени исто онако у једно јато, као и за време борбе за слободу златну, потражити своја света права преко својих искрених другова и сапатника *на највишем месту*, где се ви, господо силници, нећете смети ни показати. А то је **парламенат!**

У то име, браћо добровољци, спремајмо се да што пре одржимо *општи збор војвођанских добровољаца*, на ком ћемо дићи свој глас против грдне неправде, која нам се чини од стране људи, које ми не познајемо и који беху у мишјим рупама, док се ми борисмо!

Добровољац **Маргићанин.**

смановцима, у којима је пало око 30.000 Турака и покренуше осветнички рат против Источног Римског Царства. Страх и трепет носили су свугде, док им на концу Рокафорте, нови старешина, не би ухваћен и послат у Напуљ у заточење. У овој храброј војсци било је доста и турских четника. Један део ове војске оде у Јеладу и освоји француску војводину, а један део турских четника под вођом Мелекилом краљ Милутин насели негде у Македонији.

Ратовање каталонске војске по византијској царевини јасан је доказ, како је она била тада слаба. Краљ Милутин обуставио је своје срећне нападе против Цариграда, откако је узео за жену цареву кћер Симониду г. 1299. ал' није зато престао потајно шуровати са непријатељима истог, па и са Каталонцима, јер је мислио да сваки непријатељ Византије ради у корист Србије. Касније, када су се Мелекилови Турци за време немира у земљи побунили против њега, вероватно када је краљ био у сукобу са братом Драгутином или сином Стеваном, решио се да их истреби и да помогне своме тасту у борби против Турака. Разбија Мелекилове Турке четнике у Македонији а на Дарданелима његов одред са византијском војском уништава Турке четнике, који су се из каталонске војске под вођом Халилом враћали у Малу Азију. Затим Милутин шаље велику српску експедицију под водством Новака Гребострека и против самог Османа. Тамо негде у Анатолији отступала је Османова турска војска пред Милутиновом српском. Милутинови Срби, који су први ратовали с Турцима, са Мелекиловим и Халиловим четницима, па и са самом Османовом војском у Малој Азији, нису знали како треба ни имена својим непријатељима.

Милутинови Срби су победили Турке, али то је било све пролазно, после њиховог одласка Осман је даље освајао. Г. 1326. пала је Бруса и тиме је било решено питање Мале Азије. На самртној постељи дошао је овај глас Осману и занео га је последњом победном славом. Са падом Брусе истакнуто је питање, на коме ће остати расклиматано Источно Римско Царство? Оркан, Османов син, молио се богу дан и ноћ, да му покаже пут, којим ће освојити римске земље. Турци су са падом Брусе решили питање Мале Азије. А Стеван Дечански је на четири године касније на Велбужду поломио и уништио Бугарску, као јединог супарника Србије на Балканском Полуострву у историјском позиву. Престолонаследник Душан, који се јуначки борио у овој одсудној битци, наследио је од оца то питање као расправљено и могао је даље поћи. Оно, што је Оркан хтео хтео је и Душан. Душанова је намера била, да српска царевина на истоку замени Источно Римско Царство и да Немањићи замене Палеологе, династију тога царства. Две се моћне државе, српска и турска, све више ближиле једна другој.

(Наставиће се.)

Свима организацијама радикалне странке у Војводини.

Позивају се Месни Одбори радикалне странке из оних места у Војводини, у којима је организација обављена, да пошаљу записнике о својој организацији. Послати треба на уредништво „Заставе“.

По решењу Централног Одбора треба исти одбори и од чланарине — коју установљава сваки одбор за своје место — да дају половину централној каси ради подмирења заједничких трошкова. Новац такође слати на администрацију „Заставе“.

Нови Сад, 16. јан. 1920.

Др. Жарко Миладиновић с. р.
председник рад. странке у Војводини.

Марко Вилић
секретар.

Кретање радикалне странке у Славонији и у Хрватској.

У свима крајевима Славоније и Хрватске осећа се живље кретање радикала. У *Загребу* је спроведена јака организација. У *Карловцу* је одржано више састанака. У *Окучани* је одржан поузданички састанак за Посавину. У *Беловару* за вараждински ђенералат, у *Доњем Лапцу* за Лику. Спроведене су и обновљене организације у више места. У *Рајићу* је затворен председник, потпредседник и перовођа радикалне организације. У *Броду* на састанку био је г. Стојан *Протић* с више угледних радикала из Београда.

Откад је покренут орган радикалски у Загребу, „Српски Народ“, креће се све сад живље. 25. јануара одржаће се у Загребу састанак изасланика радикалних организација у просторијама радикалног клуба у Илици бр. 44. На овај састанак долазе г.г. Стојан *Протић*, др. Момчило *Нинчић*, Љуба *Јовановић* и неколико од студентске радикалне организације. На путу кроз Славонију спрема им се леп дочек. Тада ће се повести реч и о оснивању *радикалне заједнице Срба, Хрвата и Словенаца.*

Пред решење јадранског питања.

Регент Александар је ономадне ручао у хотелу Клериц код енглеског министра председника Лојда Џорџа. После ручка је текао дуг разговор између регента и енглеског министра председника. Како је већ крајње време, да се почне решавање питања вароши Ријеке и Јадранског Приморја, то париска журналистика држи, да се дуги разговор тај тицао у првом реду тих актуелних питања.

Колика је тешкоћа решења тога питања види се већ и по томе, што у вођењима не учествују само они, који су у главном решавали то питање, него и министри спољних послова великих сила Антанте.

Енглеска и Француска у решавању питања Ријеке и Јадрана су заузеле став уз Америку. Оне неће да се због тврдоглавости италијанских политичара, замере Америци и Вилзону. И поред тога, што Вилзон лично не учествује на конференцији, види се, да његово становиште, које је заузео у питању Ријеке и Јадрана још пре 6 месеци, влада на саветовању. Ни Француска ни Енглеска неће да се ставе против становишта Вилзонова.

Италија као да је начисто, шта је чека, зато је оберучке примила мишљење, да се за Јадран и Ријеку добије земљишта у Малој Азији.

Политичке вести.

Конфиденти.

Француска „Епоха“ пише, да је из Београд листа конфидената и денунцијаната. Та листа је нађена у архиви бивше команде XIII. корпуса у Загребу. Те списе ће проучавати једна нарочита комисија, коју ће сачињавати изасланици министра војног и министра унутрашњих дела.

Преговори с Италијанима.

Воде се директни преговори између наших делегата и Италијанаца у Паризу. Преговори се тичу Ријеке и Јадранског Приморја. Вести паришке наговешћују, да ће се ти преговори повољно свршити по нашу краљевину. После преговора између Италије и Енглеске, Италије и Француске, упућена је Италија, да преговара са заступницима краљевства Срба, Хрвата и Словенаца. Она то чини сада после датог јој савета. После прве седнице Конференције Мира, у којој су и министри спољних посала великих сила антанте, потражио је Нити, италијански министар председник нашег министра спољних послова. Уверење је у Паризу да ће овакав начин бити најбољи, да се реши питање западне границе државе Срба, Хрвата и Словенаца. Према вестима из Лондона пак, Јадранско питање треба до сад да је чак и решено.

Избори за Сенат.

После избора за Комору, обављени су у Француској и избори за Сенат. Избори су и овом приликом документовали, да се хоће — реда. Победили су националистички елементи. Председник републике Поенкаре је једногласно изабран у округу Мезе.

Наш унутрашњи положај.

— Решење валутног питања. — Око кризе. — Рекрутовање.

Како из Београда јављају, министарски савет је држао седнице, на којима је претресано валутно питање. До решења још није дошло. Како владини листови јављају, међу члановима владе нема никаквих начелних разилажења у овом питању. Сви се слажу са становиштем министра Вељковића у колико треба да се одржи релација 1:4. У сваком случају, ово се питање мора што пре решити а круне се имају потпуно повући из оптицаја.

Владини органи тврдо убеђују, да министарска криза не постоји. Најскорији дани доказаће шта је у ствари, а да у данашњој нашој влади није све у свом реду и да се нешто спрема, то је изван сваке сумње. Идемо да видимо.

Како се дознаје, одржаће се у целом нашем Краљевству у најскоријем времену рекрутовање најмлађих годишта и то 1899. и 1900. Рекрутовање ће се проширити и на несловенске елементе.

Вести.

— **Позив на конференције у Н. Саду.** По решењу Месног Одбора одржаће радикали у идућу недељу конференције на три места: у алмашкој, салајачкој и јовановској школи. Наши једномишљеници се позивају, да дођу на конференције камо је коме ближе. Састанак у 2 с. после подне.

— **Организација радикала у Новом Саду.** Прекјуче на Нову Годину су изабрани одборници Месног Одбора радикалне странке у Новом Саду одржали први састанак ради конституисања. За председника је једногласно изабран Мита Ђорђевић посланик и управитељ Више Дев. Школе. За подпредседнике др. Миладин Свињарев, Стеван Дотлић, Лука Малетић и Рацко Поповић; за тајника учитељ Лаза Љубојевић, а за благајника учитељ Ђока Гајин. Одмах после конституисања се прешло на рад, те ће се даљој организацији приступити кроз који дан.

— **Повереницима у месту.** Позивају се повереници за попис чланова радикалне странке у Новом Саду, да табаке, уколико их нису предали, донесу и предаду у уредништву „Заставе“.

— **Богојављење.** На Богојављење 19. јан. о. г. служиће у Н. Саду архијерејску службу Његово Високопреосвештенство Господин Георгије *Летић* епископ темишварски, заменик епископа бачког и заменик митрополита, са јо[illegible] два владике, уз асистенцију свештенства. Св[illegible]чано водоосвећење обавиће се на Дунаву, [illegible]опход иде из саборне цркве дунавском улицо[illegible] на Дунав и натраг у цркву. Председништво [illegible]српске црквене општине новосадске позива [illegible]све хришћане православне вере и све корпо[illegible]рације да присуствују овом опходу и свечаном водоосвећењу.

— **И опет странци.** На недавној с[illegible]а проширеног градског савета једногласно је одбијена наредба министарства унутрашњих дела, која захтева, да сви странци имају напустити град. Како смо сада извештени, пре два дана дошао је од министарства унутрашњих дела брзојав упућен градском савету, у коме се одлучно наређује, да се странци с места удаље са подручја града. Не знамо какве су интенције водиле градски савет (можда осећај милосрђа) када је протестовао против министарске наредбе, али држимо, да је већ крајње време, да странце више не видимо у нашој средини, који су многоме злу у нашој вароши криви.

— **Резање колача код наше трговачке омладине.** На Нову Годину било је код овдашње српске Трговачке Омладине резање колача. Колач су приправили и даровали омладини г. Бранко *Девриа* (деловођа трговин[illegible] г. Душана С. Монашевића) и гђца Натал[illegible] *Шипошева*, вереници који ће кроз који да[illegible] себи кућу да скуће. Трговачка Омладина је захвалила се младенцима (који из њене средине потичу) на тој лепој и другарској пажњи и на предлог најревноснијег члана трговачке омладине г. Николе *Ђурчића* буду умољени сами младенци да режу колач. Младенци се морали тој општој жељи Трг. Омладине покорити, и резање колача је уз лепо појање Трг. Омладине обављено.

Пре резања је држао кратак, језгровит говор председник Омладине г. Душан С. *Монашевић*. Добродошлицом и ускликом: „Сретно ново лето!“ поздравио је Омладину и присутне госте. Саветовао је Омладину желећи да и у овој новој години омладина још вреднија и ревноснија у свом позиву буде, те да њихови шефови у њима нађу своју искрену децу а шефови тако исто буду Омладини искрени родитељи. Жалио је што на окупу не види још више чланова и господара. Уверен у свестан рад Омладине моли их да ове године сложно приону те још лепши резултат и плод тај рад донесе.

Мора се признати да новосадска Омладина, под својим агилним председником г. Душаном *Монашевићем* и потпредседником г. Јоцом *Рајковићем* књиговођом Прометне Банке, врло лепо напредује. Ваљан темељ у раду је Омладини још г. Жарко *Слепчевић* ударио, тако да Омладина данас, може се рећи, као примерна младеж стоји, која зна и свесна је, да изабрани пут, у уздржавању од пића, доброј настави у школи а нарочито ванредно доброј поуци у књиговодству, кореспонденцији и другим савременим трговачким стварима — води будућности и општем добру. Ми јој желимо и у овој години свако добро и напредак. Угледале се на њу и остале омладине.

Бар †.

— **Забуна око шешира.** Добијамо ове редове: На читаоничкој забави у очи Нове Године нестао је један драп, велурски мушки шешир са малим ободом, а место њега остављен је други шешир са монограмом B. S. J. Умољава се власник остављеног шешира, да дође по њега и да — ако га је случајно узео — врати велурски читаоничком послужитељу.

Уједно се умољавају чланови, да председништво читаонице за сваки случај известе, ко би могао бити дотични господин, у чијем су шеширу урезана слова B. S. J.

— **Признање добровољцима.** Из Добринаца (у Срему) нам јављају, да су се у Добринцима и у Петровцу добровољци организовали. У оба места је добровољцима подељена земља, зрно за усев и храна. Ово је врло лепа појава и тако добровољцима свуда треба да се ода признање и заслужена награда.

— **Из канцеларије Добровољачког Одбора.** Канцеларија Добровољачког Одбора ра-

који нам је данас пред очима, јасно је и несумњиво доказао, да интелигенција сама не може у политици ништа без народа, а најмање против народа.

J. T.

Жеље бачких Русина.

Док угледни син великог руског народа Бобрински предавањем приказује љубав велике Русије према Србији и српском народу; док наша браћа Срби загрлише и у помоћ притичу избеглој браћи нам из Русије, у исто време варе отров наши народни издајници, са којим су ради љубав народну према Српству и вери православној отровати.

Бивши аустро-мађарски најамници, пошто им у своје време не беше успело да нас помађаре а противу жеље народне радити морају, разасули су отров и прострли своје опасне мреже, које се распростиру од Крижеваца до Крстура, Куцуре у Бачкој, — у место да су од дана слободе коју нам Срби наша браћа извојеваше, радили на исповедању греха праотаца им, те да нас поведоше натраг нашој старој православној вери, а они употребљавају свету цркву за несавесне проповести, где су сигурни да их гњев народа стићи неће.

Жеља бачких Русина је, *да се ослободе језуита и да им се школе под надзор државни ставе*, али тако, да се нити Крижевњаци а нити Лабошевци до школа мешати не смеју и да им се деца светски образују а *нарочито забавитта да се одузму од нона, које су агенти језуита* и које, док попови шире несавесне пропаганде међу старцима, старице и децу нам у вртлог народне пропасти наводе.

Зна русински народ, где му је надлежност и где ће се у згодном часу наклонити; али нека се чувају несавесни попови ћорава посла, јер ће их одједном проклињање народа стићи и наћи ће се на улици. Нека се чувају, да народна права, свест и слободоумност врећају, јер ако им посао устраје, борићемо се свима средствима, док те народне издајнике не протерамо црвеној гарди у Будимпешту, где им се синови противу Славенства боре.

Свестан Русин.

Добровољачко питање у Новом Саду.

— Како се признају добровољцима јуначке жртве њихове. — Ко смета задовољење добровољаца. — Спекуланти пребирају добровољце. — Пред парламенат! -- Општи збор војвођанских добровољаца. —

(Глас из добровољачких редова.)

Прође већ и година дана, како се завршише тешке и крваве борбе, из којих изађосмо као победиоци. Испуни се петвековни сан. А у његовом остварењу истакоше се, поред јуначне српске војске, *наши дични добровољци*, који већином повикоше из црног робља крвничког.

Да, прослављена је већ и годишњица нашег ослобођења и уједињења, а од обећаних награда тим дичним синовима нашега народа ни трага. Оно, истина, у општинама, у којима седе на управи искрени народни људи, који се не старају „само за себе", изашло се на сусрет добровољцима, те су колико-толико осигурани, да бар за прво и најкритичније време не морају гладовати са својим породицама. У таквим општинама добили су добровољци обећаних пет хектара земље, па понегде готово засејано, а по негде зрно за усев, а и за исхрану до нове жетве.

А Новосађани?!

Стидно је и рећи: Нови Сад, Атина Српства, из чије се средине бележи око 500 дичних српских осветника, даде им до сада пуна кола обећања и ништа више, ма да у Новом Саду постоји некакав Централни Управни Одбор Добровољачки на челу са својим председником, чије смо име већ толико пута прочитали у нашим месним јавним гласилима, где позива добровољце да се пријављују за неке службе, нарочито пандурске, којима се смиловао градски сенат, да их награди за њихову жртву, принету на олтар слободе златне. И тај Одбор једва је ишчупао за око 120 својих чланова *голо земљиште* од славне градске Управе.

Дични Нови Саде, Атино Српства, заједно са начеником града и сенатом, зар се тако награђују борци за слободу?! Није ли те стид?! Зар да и једна најзабаченија општина покаже више осећаја и љубави према тим мученицима и осветницима народним?! Али да, и у најзабаченијим општинама мање је лихвара и дерикожа, који за вођење бриге о себи дају масне залогаје. Стога ти, дико наша, и не стигнеш да бригу и рачуна водиш о онима, који су то крваво заслужили.

Читали смо већ толико министарских наређења, којима се наређује да се потребитим добровољцима изађе на сусрет у најпотребнијем, а сваки добро зна, да је брза помоћ двострука помоћ. Али папир трпи, на њему се могу ређати министарске наредбе једна за другом, кад их нико ни у што не зарезује.

Но то је само код наредаба оне природе, које иду у прилог *јадном народу*, а изађе ли само каква, па ма и од два реда, где се *права народна укидају или сужавају*, то је већ друга ствар. За такову и г. градски начелник са правима великог жупана и његов славни сенат траже дупле наочари, да им се случајно не би што омакло. А ти, јадна рајо, грцај и трпи, оплакуј оне свете жртве, које падоше у борби за слободу.

Па ко су ти добровољци?! Зашто су тако стали и траже помоћи?!

То је **црна сиротиња**, која свуда стиже, где треба подметнути леђа и обнажити прса. А газда је међу њима мало. Јер су газде и богатуни имали чега ради штедети своје животе, а сиромах је ишао са светом вером, да ће и њему, или бар дечици његовој, у слободи сијнути лепши дани будућности.

И обећано му је. Но ко је тај, који спречава да се то свето, то заветно обећање највише власти, нашега витешкога Вођа, у дело приведе?!

То вам је *данашња скроз незаконита и трула влада*! Да, она сама главом, она гази највећу народну светињу: закон. Она измишља којекакве куке и вериге и ствара огорчење у народу, а *тиме гони огорчени народ у бољшевике*. Између осталих кука и верига угледала је света и уредба, којом би се имала већ и *одузети* од неких добровољаца крваво заслужена, али још не добивена обећана земља, а то је, да се трговцима и занатлијама даду бескаматни кредити на дуги рок, а ратару земља. Дакле сада нас пребирају као гњиле крушке, а када бесмо у борбеном ланцу, тада бесмо сви једнаки, и тада нам је *свима једнако обећано*. Но зар Прибичевић и Кораћ, који данас ведре и облаче у том смислу, знају, шта је то борбени ланац? Та они све време рата проведоше, ако не баш под скутом самога Тисе, а оно под скутом његових улизица и пришипетаља. Тим је жалосније, да борцима за слободу кукавице капу кроје!

Па лепо, велеможна и паметна господо, како знадосте у уредби предвидети, да земљу треба дати земљораднику, а не превидесте ту оне своје пријатеље и придворице, шпекуланте, лихваре и извозничаре, који за време, док смо ми крвљу својом ослобађали од тирана ову свету стопу, на којој данас имамо права да уживамо, *сабише милијоне* у роби по својим болтама и магазама, а поред тога још уживају и салашеве од по 3—400 јутара земље?! Но ко би у њих дирнуо, дирнуо би у зољино гнездо. Знате ви врло добро, да се помоћу таквих и ви држите на мекшим министарским фотељама, а када бисте их увредили, не би вам више били одани.

А јадни добровољац, трговац и занатлија, па чак и чиновник и просветни радник, који је из рова дошао пун костобоље, са плућном или другом каквом неизлечивом болешћу, не сме уживати поред свога занимања, које и није више у стању радити онако, као пре, услед ратних последица, оних злехудих пет хектара земље, која би му бар донекле омогућила мало-мало безбрижнији живот, па чак и то, да би могао својој несносној бољци лека потражити. Не! То данашња господа самодржци и диктатори не знају!

Толико на уредбу, коју нам је неки дан прочитао г. градски начелник новосадски са правима великог жупана.

А доћи ће дан, када ће добровољци, окупљени исто онако у једно јато, као и за време борбе за слободу златну, потражити своја света права преко својих искрених другова и сапатника *на највишем месту*, где се ви, господо силници, нећете смети ни показати. А то је **парламенат!**

У то име, браћо добровољци, спремајмо се да што пре одржимо *општи збор војвођанских добровољаца*, на ком ћемо дићи свој глас против грдне неправде, која нам се чини од стране људи, које ми не познајемо и који беху у мишјим рупама, док се ми борисмо!

Добровољац **Маргићанин.**

смановцима, у којима је пало око 30.000 Турака и покренуше осветнички рат против Источног Римског Царства. Страх и трепет носили су свугде, док им на концу Рокафорте, нови старешина, не би ухваћен и послат у Напуљ у заточење. У овој храброј војсци било је доста и турских четника. Један део ове војске оде у Јеладу и освоји француску војводину, а један део турских четника под вођом Мелекилом краљ Милутин насели негде у Македонији.

Ратовање каталонске војске по византијској царевини јасан је доказ, како је она била тада слаба. Краљ Милутин обуставио је своје срећне нападе против Цариграда, откако је узео за жену цареву кћер Симониду г. 1299. ал' није зато престао потајно шуровати са непријатељима истог, па и са Каталонцима, јер је мислио да сваки непријатељ Византије ради у корист Србије. Касније, када су се Мелекилови Турци за време немира у земљи побунили против њега, вероватно када је краљ био у сукобу са братом Драгутином или сином Стеваном, решио се да их истреби и да помогне своме тасту у борби против Турака. Разбија Мелекилове Турке четнике у Македонији а на Дарданелима његов одред са византијском војском уништава Турке четнике, који су се из каталонске војске под вођом Халилом враћали у Малу Азију. Затим Милутин шаље велику српску експедицију под водством Новака Гребострека и против самог Османа. Тамо негде у Анатолији отступала је Османова турска војска пред Милутиновом српском. Милутинови Срби, који су први ратовали с Турцима, са Мелекиловим и Халиловим четницима, па и са самом Османовом војском у Малој Азији, нису знали како треба ни имена својим непријатељима.

Милутинови Срби су победили Турке, али то је било све пролазно, после њиховог одласка Осман је даље освајао. Г. 1326. пала је Бруса и тиме је било решено питање Мале Азије. На самртној постељи дошао је овај глас Осману и занео га је последњом победном славом. Са падом Брусе истакнуто је питање, на коме ће остати расклиматано Источно Римско Царство? Оркан, Османов син, молио се богу дан и ноћ, да му покаже пут, којим ће освојити римске земље. Турци су са падом Брусе решили питање Мале Азије. А Стеван Дечански је на четири године касније на Велбужду поломио и уништио Бугарску, као јединог супарника Србије на Балканском Полуострву у историјском позиву. Престолонаследник Душан, који се јуначки борио у овој одсудној битци, наследио је од оца то питање као расправљено и могао је даље поћи. Оно, што је Оркан хтео хтео је и Душан. Душанова је намера била, да српска царевина на истоку замени Источно Римско Царство и да Немањићи замене Палеологе, династију тога царства. Две се моћне државе, српска и турска, све више ближиле једна другој.

(Наставиће се.)

Свима организацијама радикалне странке у Војводини.

Позивају се Месни Одбори радикалне странке из оних места у Војводини, у којима је организација обављена, да пошаљу записнике о својој организацији. Послати треба на уредништво „Заставе“.

По решењу Централног Одбора треба исти одбори и од чланарине — коју установљава сваки одбор за своје место — да дају половину централној каси ради подмирења заједничких трошкова. Новац такође слати на администрацију „Заставе“.

Нови Сад, 16. јан. 1920.

Др. Жарко Миладиновић с. р.
председник рад. странке у Војводини.

Марко Вилић
секретар.

Кретање радикалне странке у Славонији и у Хрватској.

У свима крајевима Славоније и Хрватске осећа се живље кретање радикала. У *Загребу* је спроведена јака организација. У *Карловцу* је одржано више састанака. У *Окучани* је одржан поузданички састанак за Посавину. У *Беловару* за вараждински ђенералат, у *Доњем Лапцу* за Лику. Спроведене су и обновљене организације у више места. У *Рајићу* је затворен председник, потпредседник и перовођа радикалне организације. У *Броду* на састанку био је г. Стојан *Протић* с више угледних радикала из Београда.

Откад је покренут орган радикалски у Загребу, „Српски Народ“, креће се све сад живље. 25. јануара одржаће се у Загребу састанак изасланика радикалних организација у просторијама радикалног клуба у Илици бр. 44. На овај састанак долазе г.г. Стојан *Протић*, др. Момчило *Нинчић*, Љуба *Јовановић* и неколико од студентске радикалне организације. На путу кроз Славонију спрема им се леп дочек. Тада ће се повести реч и о оснивању *радикалне заједнице Срба, Хрвата и Словенаца.*

Пред решење јадранског питања.

Регент Александар је ономадне ручао у хотелу Клериц код енглеског министра председника Лојда Џорџа. После ручка је текао дуг разговор између регента и енглеског министра председника. Како је већ крајње време, да се почне решавање питања вароши Ријеке и Јадранског Приморја, то париска журналистика држи, да се дуги разговор тај тицао у првом реду тих актуелних питања.

Колика је тешкоћа решења тога питања види се већ и по томе, што у већањима не учествују само они, који су у главном решавали то питање, него и министри спољних послова великих сила Антанте.

Енглеска и Француска у решавању питања Ријеке и Јадрана су заузеле став уз Америку. Оне неће да се због тврдоглавости италијанских политичара, замере Америци и Вилзону. И поред тога, што Вилзон лично не учествује на конференцији, види се, да његово становиште, које је заузео у питању Ријеке и Јадрана још пре 6 месеци, влада на саветовању. Ни Француска ни Енглеска неће да се ставе против становишта Вилзонова.

Италија као да је начисто, шта је чека, зато је оберучке примила мишљење, да се за Јадран и Ријеку добије земљишта у Малој Азији.

Политичке вести.

Конфиденти.

Београдска „Епоха“ пише, да је из Загреба стигла у Београд листа конфидената и денунцијаната. Та листа је нађена у архиви бивше команде ХШ. корпуса у Загребу. Те списе ће проучавати једна нарочита комисија, коју ће сачињавати изасланици министра војног и министра унутрашњих дела.

Преговори с Италијанима.

Воде се директни преговори између наших делегата и Италијанаца у Паризу. Преговори се тичу Ријеке и Јадранског Приморја. Вести паришке наговешћују, да ће се ти преговори повољно свршити по нашу краљевину. После преговора између Италије и Енглеске, Италије и Француске, упућена је Италија, да преговара са заступницима краљевства Срба, Хрвата и Словенаца. Она то чини сада после датог јој савета. После прве седнице Конференције Мира, у којој су и министри спољних посала великих сила антанте, потражио је Нити, италијански министар председник нашег министра спољних послова. Уверење је у Паризу да ће овакав начин бити најбољи, да се реши питање западне границе државе Срба, Хрвата и Словенаца. Према вестима из Лондона пак, Јадранско питање треба до сад да је чак и решено.

Избори за Сенат.

После избора за Комору, обављени су у Француској и избори за Сенат. Избори су и овом приликом документовали, да се хоће — реда. Победили су националистички елементи. Председник републике Поенкаре је једногласно изабран у округу Мезе.

Наш унутрашњи положај.

— Решење валутног питања. — Око кризе. — Рекрутовање.

Како из Београда јављају, министарски савет је држао седнице, на којима је претресано валутно питање. До решења још није дошло. Како владини листови јављају, међу члановима владе нема никаквих начелних разилажења у овом питању. Сви се слажу са становиштем министра Вељковића у колико треба да се одржи релација 1:4. У сваком случају, ово се питање мора што пре решити а круне се имају потпуно повући из оптицаја.

Владини органи тврдо убеђују, да министарска криза не постоји. Најскорији дани доказаће шта је у ствари, а да у данашњој нашој влади није све у свом реду и да се нешто спрема, то је изван сваке сумње. Идемо да видимо.

Како се дознаје, одржаће се у целом нашем Краљевству у најскоријем времену рекрутовање најмлађих годишта и то 1899. и 1900. Рекрутовање ће се проширити и на несловенске елементе.

Вести.

— **Позив на конференције у Н. Саду**. По решењу Месног Одбора одржаће радикали у идућу недељу конференције на три места: у алмашкој, салајачкој и јовановској школи. Наши једномишљеници се позивају, да дођу на конференције камо је коме ближе. Састанак у 2 с. после подне.

— **Организација радикала у Новом Саду**. Прекјуче на Нову Годину су изабрани одборници Месног Одбора радикалне странке у Новом Саду одржали први састанак ради конституисања. За председника је једногласно изабран Мита Ђорђевић посланик и управитељ Више Дев. Школе. За подпредседнике др. Миладин Свињарев, Стеван Дотлић, Лука Малетић и Рацко Поповић; за тајника учитељ Лаза Љубојевић, а за благајника учитељ Ђока Гајин. Одмах после конституисања се прешло на рад. те ће се даљој организацији приступити кроз који дан.

— **Повереницима у месту.** Позивају се повереници за попис чланова радикалне странке у Новом Саду, да табаке, уколико их нису предали, донесу и предаду у уредништву „Заставе“.

— **Богојављење.** На Богојављење 19. јан. о. г. служиће у Н. Саду архијерејску службу Његово Високопреосвештенство Господин Георгије *Летић* епископ темишварски, заменик епископа бачког и заменик митрополита, са још два владике, уз асистенцију свештенства. Свечано водоосвећење обавиће се на Дунаву, а опход иде из саборне цркве дунавском улицом на Дунав и натраг у цркву. Председништво српске црквене општине новосадске позива све хришћане православне вере и све корпорације да присуствују овом опходу и свечаном водоосвећењу.

— **И опет странци.** На недавној седници проширеног градског савета једногласно је одбијена наредба министарства унутрашњих дела, која захтева, да сви странци имају напустити град. Како смо сада извештени, пре два дана дошао је од министарства унутрашњих дела брзојав упућен градском савету, у коме се одлучно наређује, да се странци с места удаље са подручја града. Не знамо какве су интенције водиле градски савет (можда осећај милосрђа) када је протестовао против министарске наредбе, али држимо, да је већ крајње време, да странце више не видимо у нашој средини, који су многоме злу у нашој вароши криви.

— **Резање колача код наше трговачке омладине.** На Нову Годину било је код овдашње српске Трговачке Омладине резање колача. Колач су приправили и даровали омладини г. Бранко *Деврња* (деловођа трговин г. Душана С. Монашевића) и гђца Натал *Шипошева*, вереници који ће кроз који дан себи кућу да скуће. Трговачка Омладина је захвалила се младенцима (који из њене средине потичу) на тој лепој и другарској пажњи и на предлог најревноснијег члана трговачке омладине г. Николе *Ђурчића* буду умољени сами младенци да режу колач. Младенци се морали тој општој жељи Трг. Омладине покорити, и резање колача је уз лепо појање Трг. Омладине обављено.

Пре резања је држао кратак, језгровит говор председник Омладине г. Душан С. *Монашевић*. Добродошлицом и ускликом: „Сретно ново лето!“ поздравио је Омладину и присутне госте. Саветовао је Омладину желећи да и у овој новој години омладина још вреднија и ревноснија у свом позиву буде, те да њихови шефови у њима нађу своју искрену децу а шефови тако исто буду Омладини искрени родитељи. Жалио је што на окупу не види још више чланова и господара. Уверен у свестан рад Омладине моли их да ове године сложно приону те још лепши резултат и плод тај рад донесе.

Мора се признати да новосадска Омладина, под својим агилним председником г. Душаном *Монашевићем* и потпредседником г. Јоцом *Рајковићем* књиговођом Прометне Банке, врло лепо напредује. Ваљан темељ у раду је Омладини још г. Жарко *Слепчевић* ударио, тако да Омладина данас, може се рећи, као примерна младеж стоји, која зна и свесна је, да изабрани пут, у уздржавању од пића, доброј настави у школи а нарочито ванредно доброј поуци у књиговодству, кореспонденцији и другим савременим трговачким стварима — води будућности и општем добру. Ми јој желимо и у овој години свако добро и напредак. Угледале се на њу и остале омладине.

Бар †.

— **Забуна око шешира.** Добијамо ове редове: На читаоничкој забави у очи Нове Године нестао је један драп, велурски мушки шешир са малим ободом, а место њега остављен је други шешир са монограмом B. S. J. Умољава се власник остављеног шешира, да дође по њега и да — ако га је случајно узео — врати велурски читаоничком послужитељу.

Уједно се умољавају чланови, да председништво читаонице за сваки случај известе, ко би могао бити дотични господин, у чијем су шеширу урезана слова B. S. J.

— **Признање добровољцима.** Из Добринаца (у Срему) нам јављају, да су се у Добринцима и у Петровцу добровољци организовали. У оба места је добровољцима подељена земља, зрно за усев и храна. Ово је врло лепа појава и тако добровољцима свуда треба да се ода признање и заслужена награда.

— **Из канцеларије Добровољачког Одбора.** Канцеларија Добровољачког Одбора ра-

диће од 1. јануара 1920. године само пре подне од 8 до 12 сати раденим и недељним даном. Умољавају се добровољци, да ради својих личних послова долазе у канцеларију само пре подне, јер Председништво после подне мора да свршава текуће писмене послове, који су се јако нагомилали.

Нови Сад, 1. јануара 1920. године. Председник *Никола Марковић.*

— **Повратак наших из Италије.** Како се сазнаје, у Загребу се очекује недељно транспорт наших из Италије око 2000; војне власти све чине, да се наши људи што лакше и брже доставе својим кућама.

— **Добровољачка побуна у Турији.** Србобрански „Нови Лист". јавља: Данас су се *побунили* у Турији добровољци. Отишли су у [illegible]штину, напали на бележника, *истукли га* [illegible]*ацили са места.* Грађанство је узбуђено. [illegible]ашња жандармерија не може да успостави [illegible]те је тако позвана помоћ са стране.

Телеграми.

(Пресбиро, Нови Сад.)

Валутно питање.

Београд, 15. јануара. (Званично). *[illegible]ешење Министарског Савета у погледу валутног питања гласи:* 1. Да министар финансија може одмах отпочети жигосањем новчаница, поручених ради валутне реформе, с тим да се на сваку новчаницу има да означи — и то на обе [illegible]тране — износ у крунама по односу 1:4. 2. Министар финансија се овлашћује да отпочне повлачење крунских и динарских новчаница, у замену за нове крунско-динарске новчанице, чим буде довољна количина последњих. 3. Крунске новчанице од 1, 2 и 10 круна остаће и даље у оптицају, догод се не буду пустиле у оптицај нове крунско-динарске новчанице у истом износу. 4. С обзиром на то што је у једном делу нашег краљевства удомаћена круна као мерило вредности, а у другом динар, то ће се на државним касама продужити обрачуни у обема новчаним јединицама. 5. Чим се повуче данашња крунска новчаница аустро-угарске банке и динарска новчаница Народне Банке Краљевине Србије, нова крунско-динарска новчаница Нар. Банке Краљевства С. Х. С. постаје једним и општим законитим средством плаћања. 6. Вредност у злату и једне и друге новчане јединице одредиће се у своје време нарочитим законом.

Страначки односи у Чешкој.

Праг, 15. јануара. Масарикова странка „реалиста", закључила је на конгресу у Прагу, да се има распустити и фузионирати са странком народних социјалиста.

Америка и Савез Народа.

Лијон, 15. јануара. У једној изјави Председник Вилзон расправља о последицама за Америку, у случају да она не ступи у Савез Народа. Немачка је истина побеђена, али она покушава да тражи старе савезе, који онемогућују трајан мир.

Читаоцима „Заставе".

Они пошт. претплатници, који нису претплату послали до краја прошле године, нека то одмах учине. Иначе нека се не чуде, ако престанемо лист слати.

Исто важи и за продавце листа.

Како су многи наши читаоци положили по старој цени претплату, учтиво их молимо, да нам одмах и допуну према новој цени пошаљу.

Администрација.

На продају!

250 ФАТИ МЕКАНИХ ДРВА: (ab) Беочин К 540·— (ab) Нови Сад К 660·—

Упитати у трговини:

Николић, Дунђин и Скелецић

2265 1—1 Ст. Футог.

КАЛЕНДАРЧЕ за џеп

за год. **1920.** готово је и разашиље се. Цена је комаду К 2·— Препродавцима дајем уобичајени попуст (рабат).

ЂОРЂЕ ИВКОВИЋ

власник вел. штампарије

2266 1—2 Нови Сад.

Купујем и продајем

ВРШАЋЕ МАШИНЕ, из различитих фабрика, мање и више употребљене, самоходне и друге. Тражим Елеватор. **Бранко Вилић**

2259 1—3 Ст. Бечеј, Капелина ул. 51.

СОЛИ, ситне, праве, камените, беле на вагоне, у количини од 15 до 17 тона, са врећама у вагонима утоварено, може се од новосадске железничке станице добити одмах код: Агентурско-комисионарске радње

ДИМИТРИЈА ВРНЧИЋА — НОВИ САД,

2253 Јазавачка ул. 3. **2—3**

ПОТРЕБНА СУ: 2 МЛИНАРСКА ПОМОЋНИКА, са добром квалификацијом, и 3 момка ЗА КОЧИЈАШЕ. Плата добра. Ступити могу одмах у млин:

ВОЈИСЛАВА М. БРКИЋА У ВЕЛ. СЕЛУ, (срез и округ пожаревачки). — —

Понуде слати на: Пожаревац, жељезничка

2246 № 450. 2—2

НЕ ТРАЖИ СЕ МИРАЗ, него се тражи једна изображена, поштена, здрава, доброћудна, добра кућаница, те лепе ваљштине, Српкиња, око 30 година, која би се хтела удати за добро ситуирана те слична господина, око 45 година, у Београд. — Ко познаје овакову, учиниће добро дело, ако достави њезину адресу, по могућности уз поближи опис, под својим именом или анонимно на Upravu Riječ, Zagreb pod br. 2264. 2235 3—4

НАРОДНА БАНКА Д. Д. У ЗАГРЕБУ.

Загреб, мјесеца јануара 1920.

Повишење главнице од К 20,000.000 на 30,000.000

Позив на субскрипцију

25.000 комада дионица, гласећих на доносиоца по К 400·— насловне вриједности у укупном износу од К 10,000.000·—

П. н.

На темељу своједобног овлаштења изванредне главне скупштине, одлучило је равнатељство Народне Банке д. д. провести повишење дионичке главнице и емисију нових дионица под слиједећим увјетима:

1. Дионичка главница од 20,000.000·— повисује се издањем нових 25.000 дионица по К 400·— ном., дакле за К 10,000.000·— на К 30,000.000·—.

2. Посједницима старих дионица припада право на 2 старе дионице оптирати 1 нову уз цијену од К 445·— по комаду нове дионице, заједно са 5% камата од 1. сијечња 1920. до дана уплате.

3. Уписна мјеста примају такођер уписе нових дионичара уз течај од К 475·— по дионици са 5% камата од 1. јануара 1920. Овима ће равнатељство од евентуално неоптираних комада додијелит комаде према својој увиђавности.

4. Субскрипција почиње 10. јануара, а свршава 31. јануара 1920. а за супскрипције у Америци траје рок до 15. вељаче 1920.

5. Нове дионице имаду купон за годину 1920., те им припада право на дивиденду за исту.

6. Протувриједност подписаних дионица ваља уплатити одмах, а најкасније до 31. јануара 1920. односно 15. фебруара 1920. Уплате за недодијељене нове дионице повратит ће се скупа са 3½% камата од дана уплате до повратка новца.

7. Субскрипција се обавља односно примају пријаве:

У ЗАГРЕБУ: на благајни завода
„ БЕОГРАДУ: Прометна банка
„ БРОДУ н/С.: Банка и мјењачница Брдарић и друг, као афилијација Народне банке
„ ДУБРОВНИКУ: Народна банка д. д. Загреб, филијала
„ ЉУБЉАНИ: Љубљанска кредитна банка д. д.
Крањска дежелна банка
Кметска хранилница
„ ОСИЈЕКУ: Банка Ј. Краус и друг
Све филијале загребачких банака
на РИЈЕЦИ: Хрв. централна банка д. д.
у РУМИ: Задружна банка д. д.
„ САРАЈЕВУ: Хрватска централна банка
у СПЉЕТУ: Задружни савез
„ ЗЕМУНУ: Земунска штедионица

док уплате могу услиједити такођер код свих загребачких завода те њених филијала.

У сједињеним државама:

у NEW-YORKU: Garanty Trust Co.
Emil Kiss, banker
„ PITTSBURGHU PA: Union Savings Bank
„ AKRON O.: Depositors Savings & Trust Co.
„ MC KEESPORT PA.: Jos. Roth & Co.
„ YOUNGSTOWNU: Dollars Savings Bank
„ ROCHESTER PA.: All Nations Bank

8. Посједници старих дионица, који желе у смислу точке 2. оптирати нове дионице, ваља да предложе код горе означених мјеста субскрипције:

Точно испуњену и потписану пријавницу уз назнаку пописа бројева старих дионица (у колико нису код завода у пологу) или међутомницу старих дионица.

9. Репартицију дионица субскрибираних у смислу точке 3. придржаје себи равнатељство.

10. Течајни (ажијски) добитак, који се получи код издања нових дионица, иде у корист редовите причувне закладе одбивши трошкове емисије и пристојбе, те дотације мировинског завода.

11. За проведбу ове емисије створен је синдикат, који зајамчује успјех повишења дионичке главнице. 2236 1—4

Одговорни уредник: Јанко Перић. Штампарија Супек-Јовановић и Богданов, Нови Сад, Житна Пијаца број 22.